Zarja izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob polu enajstih dopoldne. — Naročnina z dostavljanjem na dom ali po pošti K 1·50. Posamezna številka 6 v. Letna naročnina K 18·—, polletna K 9·—, četrtletna K 4·50. — Za inozemstvo K 30·—. — Naslov: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadstr. Uradne ure za stranke od 11.—12. dopoldan in od 6.—7. zvečer.

ZARJA

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo v Ljubljani sprejema vse uredniške rokopise, ki jih ne vrača. — Upravništvo sprejema naročnino in inserate. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Cena inseratom: Enostopna petitvrstica 20 vin., pogojeni prostor 25 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Naslov: Uredništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6, II., uradne ure za stranke od 9.—12. dop. in od 1/26.—1/27. zv. — Reklamacije poštnine proste.

Štev. 63. V Ljubljani, v soboto dne 19. avgusta 1911. Leto I.

Politična borba.

I.

Socialno demokratična stranka je politična stranka delavcev. To je njeno važno obeležje: Politična je in delavska je. Njeno delovanje s stališča stroge kritike ni izključno politično, temveč pogosto se peča z delom čisto gospodarskega, ali pa čisto znanstvenega značaja. Vendar je politična stranka. Pripadajo ji tudi ljudje, ki se rigorozno sodeč ne bi mogli prištevati delavcem, ter delujejo v njenem okvirju. Vendar je delavska stranka.

In to marsikomu ne gre v glavo. Potrebe samostojné delavske politične stranka ne uvidevajo nedelavci, kapitalisti in pa ljudje, ki imajo vsaj dozdevno boljši socialni položaj kakor delavci. Ne uvidevajo je pa tudi mnogi delavci.

Čemu politika? Kaj je treba delavcem politizirati? Mar nimajo dosti druzega dela? Ali ni že dosti političarjev na svetu. Ali ne najde tisti, ki že na vsak način hoče politizirati, političnih strank dovolj, klerikalnih in liberalnih, slovenskih in nemških in italijanskih?... In še cela torba polna podobnih vprašanj.

Ali pred očmi se nam razvija nekaj čudovitega. Iz neznatnih, malih začetkov raste delavsko politično gibanje. Najprvo je skoraj neopaženo. Tako majhno je, da je skoraj smešno. Političarji po poklicu ga prezirajo, stare stranke ga ne priznavajo. Ali to gibanje narašča. Mlado je, pa pokazuje pri vsakem koraku svojo nezrelost, nespretnost in okornost. Toda vadi se in gladi in narašča. In v njem kipi mladostna moč. Delajo se mu zapreke pa jih preskakuje, podira, lomi. In narašča. Sila se mu postavi na pot, a njegova sila se pomnoži dvojno, trojno. Neprenehoma hiti naprej in se širi na vse strani. Obrekujejo ga in njegove cilje blatijo in mažejo. A njegove vrste se polnijo. Nobene meje ne pozna, ne v času, ne v prostoru. In naenkrat je velikansko, silno — čudovito.

Kjer je le količkaj kulture, tam je to gibanje. V zapadnih deželah Evrope je važen, v nekaterih brezdvomno najvažnejši faktor javnega življenja; v Ameriki narašča od dne do dne. Iz Rusije hiti v Sibirijo in zbuja pod absolutizmom ječeče duhove. Na Japonskem naznanja nove pojme svobode. Med zamorci se mu porajajo pristaši.

V Nemčiji je socialno demokratična stranka že najmočnejša politična stranka; na Francoskem je najvažnejše ogrodje proti reakciji in — faktor, ki je za razvoj že neobhodno potreben. V Avstraliji — tudi tu je prerokovanje brezkoristno — je velikanski pomen delavske stranke dokazan s tem, da je že jemala vlado države v svojo roko.

V vseh teh pojavih je nekaj tako velikansko elementarnega, da popada vse modrovanje o umetnem vstvarjenju socialne demokracije v prah. In strahopetni krik o terorizmu socialno demokratičnih voditeljev je najsmešnejši argument zmedenih možganov.

Kaj? Milijoni delavcev na vseh koncih in krajih sveta, delavcev obeh spolov, delavcev vseh narodnosti in vseh ver stoje v vrstah socialne demokracije, vsi imajo enak cilj, vsi delujejo z enakimi sredstvi, vsi se združujejo tesneje in tesneje — in vse to naj bi bilo umetno? Vse te milijone bi bilo mogoče izteptati iz tal? Bilo bi jih mogoče zbuditi proti njih volji, proti njih volji jih voditi od zmage do zmage? Kakšno čudovito, nadnaravno moč bi morali imeti taki bajni voditelji, ki večinoma nimajo nobene materialne moči?

To gibanje je nekaj psihologičnega. V vseh teh neštevilnih srcih tli eno hrepenenje in duh v teh neštetih glavah je soroden. Kar se je tako čudovito pojavilo, se je moralo pojaviti in veliki so morali biti vzroki, ki so porodili tako velikanske učinke.

Smešili so socialne demokrate in še dandanes jih smešijo. Prezirali in zaničevali so jih; tožili in preganjali so jih, vklepali v verige, vlačili od sodnije do sodnije, zapirali so jih. Včasi so jih celo pobijali. A socialni demokratje se množe kakor pesek v morju in njih moč se dviga in dviga — nad ječami, nad izjemnimi zakoni, nad kletvami in bajoneti.

In to naj bi bilo umetno? Ali pa le slučaj? Še v nobenem ljudskem gibanju ni bil „kategorični imperativ“, ni bila njegova notranja potreba tako vidljiva, še v nobenem ni bil zakon razvoja tako jasen, kakor v socialno demokratičnem. In to gibanje je že danes tako intenzivno, krepko, da mora slepec spoznati njegov dalnji razvoj in njegovo veliko bodočnost.

Nekdaj nejasno, nezavedno hrepenenje množice je danes zavedna, čvrsta volja in njeni cilji so popolnoma jasni. V svojem dosedanjem boju se je ta množica naučila izbirati in odmerjati sredstva. Spoznala je svojo moč, katere ne podcenjuje za bodočnost in ne precenjuje v sedanjosti. Med temi sredstvi je tudi — in pravzaprav v prvi vrsti — politični boj. Že dejstvo, da ga milijoni hočejo, dokazuje njegovo potrebo. Ako bi teorije tisočkrat drugače govorile, bi bilo to brezpomembno, kajti v stvarnem življenju je najvažnejše to, kar je. In političen boj delavcev je.

Ta boj pa ni zmota. Recimo, da je bil „instinkt“, ki je delavce privedel na politično pot; tedaj je bil to zelo zdrav instinkt, ki soglaša popolnoma s tem, kar izvira iz teoretičnega preiskovanja. Čuvstvo in razum govorita tu z enakim jezikom; kamor je pripeljalo delavce srce, tja jih vodi tudi glava. Delavski politični boj se bo krepčal, bo naraščal in ostane boj — do zmage. Zmaga pa mu je gotova. Prepričanje zmage nosijo delavci v srcu, kakor ga še nikdar bojevniki niso nosili. Strogo hladni računarji so dobili to prepričanje od razuma; proučili so pogoje, pretehtali so moči — in vedo, da morajo zmagati. Tovarišem toplega srca ga je dalo čuvstvo; občutili so krivice sedanjosti in mogočno hrepenenje jim je pokazalo nov svet v bodočnosti — oni čutijo, da morajo zmagati. In ker so prepričani, bodo zmagali; kajti iz takega prepričanja izvira nepremagljiva moč.

Katastrofalni boji na Angleškem.

Velika Britanija je zabredla v velikansko notranjo krizo. Vsa poročila o stavkah, razprave v parlamentu in mobiliziranje vojaštva dokazuje, da gre za proletarsko gibanje, čigar učinki posegajo globoko v politično in socialno življenje vse dežele in vsega prebivalstva. Vzroki, katerim je pripisati to velikansko gibanje, se polagoma jasne in kaže se, da se je poročalo marsikaj napačnega. Stavke je večinoma zakrivil položaj delavstva, ki je zadnja leta vsled draginje, nezaposlenosti in neugodnih razmer v industriji postajal neznosen. Sedaj se poroča, da je bilo letos sploh nenavadno mnogo stavk po Angleškem, zato tudi sedanji dogodki tam niso tako iznenadili kakor na kontinentu, kamor niso prihajale vesti o vsakem posameznem štrajku. Vendar je moral obseg, ki ga je gibanje dobilo zadnja dva tedna, zlasti oblasti presenetiti. Položaj v deželi se od dne do dne tako izpreminja, da bi bilo vsako ugibanje o bodočnosti zaman. Preden gre list v tisk, nastane lahko zopet nova situacija in pridejo morda nova presenečenja. Ta trenotek je stavka zlasti na železnicah tako razširjena, da je na najvažnejših progah ves promet ustavljen. V mnogih mestih so celi okraji izpremenjeni v vojaška taborišča. Razumevanju velikanskega gibanja bo poslužilo sledeče naše poročilo.

London, 16. avgusta.

Geneza sedanjega ogromen del angleškega proletariata obsegajočega razrednega in lahko se pravi revolucionarnega gibanja ni tako enostavna, da bi se dala popolnoma razložiti s kratkimi besedami. Postanek velikanske stavke pomorskega in lučnega delavstva, ki je imela svoje središče prav v Londonu, je znan. Tako je tudi znano, da se je ta stavka končala navidezno z velikim uspehom. Javno mnenje pa je bilo že takrat razdeljeno. Optimisti so pričakovali, da se prične v pondeljek delo povsod ter da je velikih štrajkov vsaj za letos konec. Pesimisti posebno v delavskih krogih so dvomili, da bodo kapitalisti ostali mož beseda. Pesimisti so imeli prav. Prvi so bili velekapitalisti Short sea traders, ki so „razlagali“ pogodbo na škodo delavcem v dokih, hoteč jim plačati manjše mezde, nego je bilo dogovorjeno za privatne družbe. Konflikt je nastal tudi z lučnim uradom, ki svojim delavcem ni hotel plačati mezde za dobo obedne pavze. Poostril se je spor s tem, da je lučni urad odpustil veliko število delavcev ter jih ni hotel sprejeti nazaj. Med drugimi transportnimi kategorijami je bilo razpoloženje za stavko veliko. Ene hočejo zboljšati svoj položaj, druge hočejo moralno in materielno pomagati svojim tovarišem.

Najvažnejšo vlogo poleg pomorskih in lučnih delavcev igrajo železničarji in v službi železniških družb stoječi vozniki. V samem Londonu je že dlje časa stavka na cestni podzemeljski železnici v zraku. Po drugih mestih so nešteti starejši in novejši lokalni spori. Najostrejši konflikti so v Liverpoolu. Na železnicah je velika nezadovoljnost iz raznih razlogov, med katerimi je največji ta, da služijo takozvani spravni uradi, ki so se vpeljali po Lloyd Georgevi iniciativi in bi imeli služiti kot nepristranska razsodišča, le kot zaščita kapitalistov. Vsled tega zahtevajo železničarji, da se odpravijo ti spravni uradi, ki jih povsod ovirajo.

Stavka zadnjega tedna, ki je bila le navidezno končana, se je morala razširiti. To pa se je zgodilo bliskoma. V Londonu, pa tudi po drugih mestih je moral boj postati srditejši, ker je verolomstvo podjetnikov razkačilo delavstvo.

Vsled stavke je nastalo pomanjkanje živeža in vse se je podražilo Neizogibno je, da so čutili te posledice tudi delavci in to ni moglo zboljšati razmerja med proletariatom in kapitalisti, ki so v vsakem oziru brutalno izrabljali svojo gospodarsko premoč. Neštetim delavskim družinam so odpovedali stanovanja in jih nemudoma deložirali, tako da prebiva **na tisoče ljudi pod milim nebom.**

Vlada je spoznala velikansko nevarnost in je hitela posredovat. Pri podjetnikih je večinoma našla gluha ušesa ali pa zvijače, s katerimi se delavci ne dajo več preslepiti. Mnogotere stavke, ki so se končale v velikim uspehom, so pokrepčale samozavest delavstva. Vrhutega prevladuje med delavstvom nazor, da

---

MAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen roman v dveh delih.

In zopet se je ustavila. Težko je vzdihnila in prisluškovala. Nekje spred je vpilo ljudstvo.

Opiraje se na drog, je korakala naprej, pregibala obrvi, vsa potna; zgenila je z ustmi, zamahnila z roko in kakor iskre so se razvnele v njenem srcu besede, užigajoč v njej trdovratno, močno željo, da jih izgovori, izkriči:

Ulica se je zavila na levo, in za vogalom je mati uzrla veliko, gosto množico ljudi; iz nje se je razlegal silen glas:

— Iz objesti, bratje, se nihče ne natika na bajonete!

— Kako so se držali? Mirno in brez strahu so stali, bratje . . .

— Da-a . . .

— Kakšen je bil Paša Vlasov! . . .

— In Malorus . . .

— Z rokami na hrbtu se je smejal, vrag...

— Ljubi moji! — je zaklicala mati in se vrinila v množico. Spoštljivo so se razmikali pred njo. Nekdo se je zasmejal:

— Glej jo — s praporom! V roki ima — prapor!

— Molči! — je strogo dejal drug glas.

Mati je široko razprostrla roke . . .

— Poslušajte . . . žavoljo Kristusa! Vsi vi — otroci moji . . . prisrčni . . . poglejte brez bojazni . . . brez strahu . . . kaj se je zgodilo? Otroci gredo po svetu . . . Naši otroci gredo, naša kri, za resnico gredo . . . pošteno iščejo pot do nove, ravne in široke ceste — za vse. Za vse vas, za vaše otroke so nastopili križev pot . . . iščejo novo solnce . . . svetlih dni . . . Po drugem življenju streme v resnici, v pravičnosti . . . dobro hočejo vsem!

Srce se ji je trgalo, v prsih ji je bilo tesno, v grlu suho in žgoče. Globoko v njeni notranjosti so se porajale besede velike, vse obsegajoče ljubezni, ji palile jezik in ga gibale vse silnejše in vse svobodnejše.

Videla je, da jo vse posluša, vse molči. Čutila je, da ji ljudje okolo nje verujejo, in v njej je rastla želja — čisto jasna —, da požene ljudi za sinom, za Andrejem, za vsemi, ki so se izročili vojakom v roke, za vsemi, ki so ostali tam sami, od katerih so se ločili.

Ogledujé čemerne, pozorne obraze naokolo je nadaljevala z mehko silo:

— Otroci naši gredo po svetu za resnico, zastran vseh so odšli in zastran Kristusove resnice — zoper vse, s čimer so nas zasužnjili, povezali in potlačili naši zlobni, neodkriti, pohlepni sovražniki! Ljubi moji — za vse ljudstvo se je vzdignila ta mlada kri, za ves svet, za vse delavstvo . . . Ne zapuščajte jih, ne ostavljajte svojih otrok na samotni poti — zato so se napotili, da nam vsem pokažejo pot do resnice, da nas privedejo do nje . . . Smilite se sami sebi . . . pojmite otreško srce, veruite svojim sinovom — resnico so odkrili, v njej goré, zaradi nje propadajo. Verujte jim!

Njen glas se je odtrgal, omahnila je in prijeli so jo za podpazduho . . .

Božje govori iz nje! — je vznemirjeno in zamolklo zaklical nekdo. — Božje, ljudje krščanski! Poslušajte!

Drug jo je pomiloval.

— Eh, kako se muči, reva!

Vse polno očitkov je slišal.

— Ona se ne muči, a nas, bedake, bije . . . razumeš!

Nad množico je zatrepetal visok glas:

— Pravoslavci! Mitja moj — duša čista . . . Kaj je zagrešil? Za tovariši je šel, za ljubimi . . . Resnico govori ona — zakaj puščamo otroke na cedilu? Kaj so nam zlega storili?

Mati je zatrepetala ob teh besedah in odgovorila je s tihimi solzami.

— Pojdi domov, Nilovna! Pojdi, mati! Utrudila si se! — je glasno dejal Sizov.

Bled je bil, brada je bila razmršena in se mu je tresla. Namrščil je obrvi in strogo pogledal po ljudeh; nato se je vzravnal in dejal ukazovalno:

— Mojega sina Matveja je zadavila tovarna . . . vi veste. A če bi bil živ — sam bi ga poslal za njimi, za temi . . . Sam bi mu dejal, pojdi tudi ti, Matvej! Pojdi, tako je prav . . . tako je — pošteno!

Prekinil je, obmolknil in vsi so čemerno molčali, prevzeti od nečesa velikega, novega, ki jih pa ni več plašilo. Sizov je vzdignil roko, potresel jo in nadaljeval:

— Starec govori . . . poznate me. Devetintrideset let delam tu . . . trimpedeset let živim na zemlji. Mojega nečaka, čednega in modrega fanta so danes zopet odvedli . . . spredaj je hodil, poleg Vlasova . . . poleg zastave . . .

Z roko je zamahnil, se pripognil, prijel mater za roko in dejal:

— Ta ženska je govorila resnico . . . Naši otroci hočejo častno in umno živeti, a mi smo jih pustili na cedilu . . . Ušli, da! Pojdi, Nilovna . . .

— Ljubi moji! — je dejala mati ogledajoč ljudi z objokanimi očmi. — Naših otrok je — življenje, njihov je — svet! . . .

— Pojdi, Nilovna! Na, vzemi to palico... — je dejal Sizov pomolivši ji konec droga.

Z bridkostjo in s spoštovanjem so zrli na mater in mirno sočutje jo je spremljalo. Sizov je molče odmikal ljudi s pota, molče so se razmikali in pokoreč se nejasni sili, ki jih je vlekla za materjo, so stopali za njo in so polglasno šepetali med sabo.

Na vratih svojega doma se je okrenila k njim in naslanjaje se na konec droga, se jim je priklonila in tiho zahvalila:

— Hvala vam . . .

In zopet se je spomnila svoje misli, — nove misli, ki jo je porodilo njeno srce, — in je izpregovorila:

— Gospoda našega Jezusa Kristusa ne bi bilo, če ne bi ljudje umirali v njegovo slavo...

Množica jo je molče gledala.

Še enkrat se je priklonila ljudem in odšla v svoj dom, a Lizov ji je s povešeno glavo sledil.

Ljudje so ostali pred vratmi in se razgovarjali.

Počasi so se razhajali.

Konec prvega dela.

se morajo nekatera važna vprašanja o organizaciji, koalicijski pravici in o mezdah definitivno rešiti in da bi bil greh opustiti to priliko v sedanjem boju.

Morda bi se bilo tudi to velikansko gibanje normalno razvilo, da se ni v Liverpoolu zgodilo nekaj, o čemur je danes še težko reči, če je bila le velikanska nerodnost ali pa hudoben namen. V Liverpoolu je bil velik shod na planoti pred St. Georges-Wall, ki služi za zborovanja, koncerte itd. Zbralo se je petdeset do šestdeset tisoč ljudi. Govorilo se je s štirih odrov. Sklenila se je resolucija, da stopijo vsi transportni delavci v torek v stavko, če brodolastniki in železniške družbe v pondeljek ne izjavijo, da stopijo v pogajanje z organizacijami. Pozno ponoči je prišlo zborovanje do konca. Tedaj pa je nastal tudi resen konflikt s policijo, ki je **s svojimi palicami** (angleški policisti so oboroženi s palicami, ki jih navadno nosijo v hlačnicah) **napadli delavce,** zšrane na stopnjišču nekega hotela. Na vogalu Lord Nelsonove ulice je vsled tega nastala rabuka. Liverpoolska policija je prišla ob pamet in je začela **divjaško udrihati po ljudeh.** Voditelji so storili, kar so le mogli, da bi pomirili ljudstvo. Tudi meščanski listi priznavajo, da so posredovali kljub nevarnosti za svoje življenje. Ali boj je bil že prehud. Množica se tudi ni mogla dosti naglo umakniti, pa tudi tam, kjer se je umaknila, so tekali podivjani policisti zanjo **in tokli po moških in ženskah.** Če zadene policijska palica glavo, jo lahko razbije. Kri je tekla curkoma. Tuintam se je množica uprla, kakor se je mogla. Divji prizori sa se odigrali na nekem mestu, kjer je ena ulica visoko nad drugo. Mnogo ljudi je bilo siloma potlačenih v globočino, drugi so se zoperstavili. Rabili so v obrambi, kar jim je prišlo v roke. Več kakor štirideset policistov je bilo v tem boju ranjenih.

Ko se je liverpoolska policija s svojo za angleške razmere neverjetno in skoraj nerazumljivo brutalnostjo blamirala, je poklicala londonsko policijo in vojaštvo na pomoč. To je bilo olje v ogenj. Prišlo je do uličnih bitk, ki so že znane po poročilih. Vojaštvo je streljalo in napadalo množico z bajonetom. Vlada je pomnožila čete. Dva dni so se neprenehoma vozili vojaki v Liverpool, Mesto je danes kakor v vojnem stanju. Nered, ki ga je povzročila policija, so porabili tudi elementi, ki niso v nobeni zvezi s stavkami in so ga poveličali na svoj način. Vsaj za nekatere slučaje pa je tudi opravičen sum, da so bili **zločini aranžirani** od tiste strani, kateri je največ na tem, da bi se diskreditiralo delavstvo.

Hipoma se je stavka razširila tudi v Birkenhead na drugem bregu Merseya in ob vesteh iz Liverpoola je vzplamtela v mestih po severu, po Watesu in Škotskem. V samem Londonu se je razširila kakor požar. V mnogih industrijah se je moralo ustaviti delo, a tudi nihče ne bi bil hotel delati, ker primanjkuje premoga.

Vsa dosedanja pogajanja so ostala brez uspeha. In zdaj postaja kriza katastrofalna. Železničarji se pripravljajo **na generalno stavko,** ki je neizogibna, če železniške družbe ne opuste svoje trme vsaj jutri. Pojutrišnjem je lahko promet na vseh važnejših progah ustavljen in to ustvari položaj, v kakršnem še ni bila Anglija. Zakaj nobena dežela ni, kar se tiče življl, tako odvisna od transporta kakor Anglija. Vlada še nastopa, kakor da bi bila zelo pogumna, mobilizira vojaštvo, pomnožuje policijo, žuga, da bo militarizirala železniško službo, pa vendar ne ve, kako preprečiti nevarnost, ki presega njene moči. Jutri se imajo vršiti važna pogajanja in najbrže bo jutrišnji dan odločilen. Voditelji organizacij zagotavljajo, da je delavstvo pripravljeno na vse.

(Dalje glej „Zadnje vesti“).

NOVICE.

* **Otroški samomorilci — vsled gladu.** V Neapolu se je dogodil v noči od 5. na 6. avgusta slučaj kakor ga še ni zabeležila dosti bogata italijanska kronika siromaštva in ki je do skrajnosti razburil prebivalstvo Vie Cirillo v Neapolu. Tri je siromašni in raztrgani otroci v starosti od 7 do 10 let so beračili mimoidoče; ali v mestu, kjer je beračenje otrok na ulici v navadi, jih skoro niso niti opazili. Naenkrat se vrže najstarejša deklica pod tramvaj, ki je pridrdral v najhujši naglici. S smrtno nevarnostjo se je posrečilo nekemu trgovskemu pomočniku rešiti otroka. Medtem, ko so maličke tolažili in izpraševali, objame deklica svoja dva brata in prej nego so od strahu odreveneli gledalci mogli preprečiti, skoči z njimi pred drugi voz, ki je ravnokar prisopihal mimo. Tudi tedaj so jih le s težavo rešili, zlasti, ker so se jim otroci sami trgali iz rok in kričali, naj jih puste umreti, ker ne morejo živeti brez matere, ki jim je umrla. Ubogim zapuščenim sirotam so ponudili kruha, ki so ga z velikansko slastjo povžili. Ti otroci žive že več tednov v velikem Neapolju kakor ptice pod nebom, da nihče ne ve, kje spe in kako se hranijo. Zvečer se zgrudijo k počitku na prelazni poti ob vežnih vratih, a podnevi si iščejo hrane med cestnimi smetmi in odpadki. Nihče ne pomisli, da ima družba dolžnosti do teh zapuščenih sirot.

* **Ponarejene poštne nakaznice.** Dne 15. t. m. je prišla na poštni urad Josefstadt na Dunaju poštna nakaznica za 387 K, naslovljena na grofa de Baina. Gotovi znaki so zbudili sumnjo, da je poštna nakaznica ponarejena. V resnici se je dognalo, da je ponarejena in da je bila ena taka nakaznica 11. t. m., glaseča se na 852 kron izplačana. Sum je padel na Eriha Sobola in 18letnega poštnega uslužbenca. Oba so prijeli in izročili sodniji.

* **Proti polkovniku.** Pri vaji pehotnega polka št. 10 v Przemyslu je bilo oddanih več ostrih strelov. Preiskava je bila brez uspeha. Govori se, da je bil napad bržkone naperjen na polkovnika Eduarda Zlinskega, ki je bil vsled svoje strogosti med moštvom splošno nepriljubljen.

* **Podraženje živil vsled vročine.** Saško ministrstvo za notranje zadeve je menda na Nemškem prvo, ki poskuša priti v okom podraženju živil. Ministrstvo je stopilo v dotiko z gospodarskimi društvi, da bi tako preprečilo vsled neprestane suše nastalo pomanjkanje krme. Rezultat še ni znan. Obenem svari saška vlada kmete, da ne bi prodali živine vsled pomanjkanja krme, ker bi to še bolj povečalo draginjo mesa.

* **Humor pustolovca.** Ravnokar so zasledili pustolovca „grofa de Passy“, ki je ušel iz heilbronnskega preiskovalnega zapora. Lažigrof je namreč poslal sledeče pismo „Berliner Tagesblattu“. „Velespoštovani gospod urednik! Da se izognem vsem krivim sumničenjem in namigavanjem se Vam usojam sporočiti, da sem tudi drugi beg izvršil s pomočjo vdanega mi znanca, kljub temu, da sta me noč in dan opazovala dva neizprosna uradnika in sem že dva meseca ležal v ječi v verige vkovan. Moj preiskovalni sodnik mi je sam nehote preskrbel pomoč. Jaz nisem ničesar drugega zakrivil kakor to, da sem se kretal v tukajšnji družbi in prekrokal marsikatero noč na prijeten način s sodnjiskimi uradniki, državnimi pravdniki državnimi svetniki, policijskimi častniki itd. Imel sem toliko časa potrpljenje, da sem sprevidel, da odklanjajo vse moje in mojih zagovornikov predloge in me nameravajo meni nič tebi nič enostavno obsoditi. Ni pa na svetu sile, ki bi mi vzela moje v inozemstvu po pravici dobljeno ime. V kratkem Vam opišem svoje doživljaje tako, da bodo tudi moji zasramovalci onemeli, ker še nikoli nisem bil tako neumen, da bi dali kaki nemški sodniji ali policiji priliko, da pregleda moje razmere. Jaz nisem nikogar oškodoval in nihče ni nastopil proti meni. Reklama policije in sodnije mi je pridobila mnogo prijateljev in se mi bo še bogato obrestovala, za kar bom hvaležen neumnim ljudem, ki me v javnosti zaničujejo. Jaz sem znan daleč v inozemstvu, kjer drugače mislijo o meni, kakor tukajšnji tepci. Podrobnosti Vam kmalu sporočim. Ker sem v veliki naglici, mi izvolite oprostiti moje površne vrstice. Z velespoštovanjem grof N. de Passy-Schiemangk.“

* **Odločen kapitan.** Pariški listi poročajo, da se je pred Monakom zasidrala nedavno nemška križarica. Kapitan je izstopil na suho in je obiskal tudi znano igralnico v Monte Karlu. A sreča mu ni bila mila; ne le, da je zaigral ves svoj denar — v slepi strasti je segel tudi po blagajni ladje in je tudi ta denar zaigral. Vsega vkup okoli 480 tisoč frankov! Vrnivši se na ladjo, je uvidel, da mu ne preostaja drugega kot kroglja, ali pa verige in sramota. Ali kmalu se je spomnil tretjega izhoda iz te zagate, ki se mu je zdel še najboljši. Poslal je upravi igralnice pismo, v katerem je zahteval, da mu po bliskovo pošljejo 480 tisoč frankov, če ne bo — bombardiral mesto! In v resnici je dal nameriti topove na Monte Carlo in odredil strelne vaje, na slepo. Čez deset minut je imel „svoje“ tisočake že v rokah. Ali, ko se je s križarico vrnil v Kill, so ga prijeli in spotoma poslali v špandavsko trdnjavo.

* **Grozen umor.** Na rumunski meji je na grozen način umorila žena s pomočjo ljubčka svojega moža. V Nagy-Ilva so našli zadnje dni v gozdu truplo 30 letnega drvarja Konstantina grozno razmesarjeno. V odprti trebušni votlini je ležala obleka in drugi predmeti. Zaprli so vdovo umorjenega in njenega ljubčka, svinjskega pastirja. Žena je všila svojemu možu v srajco dinamitno patrono in ga s pomočjo ljubimca upijanila. Nato sta ga vlekla oba v gozd in sta zažgala nit. Eksplozija, ki je nastala šele čez nekaj ur, je moža popolnoma razdejala. Ljubček njegove žene je šel čez nekaj dni sam po njegovo truplo in je stvar naznanil oblasti, češ da je našel truplo umorjenega. Ali kmalu je padel sum nanj in na nezvesto ženo ter so oba prepeljali v Beszterece pred sodnijo.

* **Pesnik Rostand ponesrečil.** Ko se je pesnik Rostand peljal z avtomobilom v Saint Jean de Luz, se je na nekem ovinku avtomobil prevrnil in je vrgel Rostanda na tla. Dobil je mnogo poškodb na glavi in celem telesu, ki pa vendar niso nevarne.

* **Brivca udarila strela.** V kraju San Giovanni pri Toscani, je udarila strela v brivca Bucchija, ko je ravno bril svojega gosta. Brivec je bil na mestu mrtev, gostu se pa ni nič hudega dogodilo.

* **Vedrines pal v morje.** Znani aviatik Vedrines je ob vzletu blizu Trouville pal v morje vsled poškodbe motorja. Rešili so ga s čolni.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Že zopet g. major Breindl.** V torek popoldne je morala zopet 2. stotnija od 5. do 7. stati na dvorišču v paradi za kazen, ker je en prostak izostal. V nedeljo popoldne sta stali dve ženski pred vojašnico ter čakali na vojaka- sorodnika, nakar pride g. major in ko izve kaj čakata pozove dotičnega vojaka za drugi dan k bataljonskemu raportu. G. major sedaj zelo rad kaznuje, posebno tretjeletnike, tako, da bodo morali po manevru mesto na dopust sedeti po sedem in še več dni v osamljenem zaporu. To so zaslužili naši fantje za svoje triletno službovanje. Posebno piko ima g. major na podčastnike, katere psuje z raznimi priimki kakor „Schwein“ itd. O tem bomo podrobnejše poročali, da bode višja inštanca izvedela, kako priljubljen je g. major Breindl med vojaštvom.

— **Izlet gostilničarjev na Bled.** V četrtek je poseben odsek priredil velik izlet gostilničarjev na Bled. Udeležilo se ga je veliko število moških in žensk, tako da je posebni vlak iz Ljubljane štel 14 vozov, ki so pripeljali približno 500 gostov s Kranjskega, Štajerskega, Primorskega in Koroškega ter deputacije s Hrvaškega in Bolgarije do Dobrave. Tukaj so izletniki izstopili in se okrepčali v hotelu „Stol“ ter v Kamenškovi restavraciji, potem pa odkorakali skozi Vintgar, čigar krasote so na vse, ki so jih prvič videli, napravili največji vtisk. V znani Žumrovi gostilni so izletniki zajtrkovali, potem pa so se odpravili na Bled. Pred Prešernovim spomenikom so se poklonili in zbor, ki se je bil sestavil ad hoc, je zapel. Na Bledu so si ogledali vse znamenitosti, parke, razne zdraviliške in gostilniške naprave ter obedovali v skupinah po raznih gostilnah. Ob pol 6. zvečer so se začeli zbirati v hotelu „Toplice“, kjer je bil na vrtu pripravljen bifé. Tukaj pa se je zvečer opravil tudi važnejši del sporeda. Izlet je bil namen seznaniti gostilničarje z lepo „gorenjsko stranjo“, ki je za obrt z ozirom na tujski promet posebno važna, posredovati jim spoznanje gostilniških naprav, ki so ravno ob tem času vsled velikanskega navala tujcev posebno zanimive, pa tudi učvrstiti idejo organizacije in demonstrirati za njihove interese. Zadnjemu namenu je bilo posvečeno večerno zborovanje. V salonu topliškega hotela je nastopilo več govornikov, med njimi načelnik izletniškega odbora g. A. Mencinger, načelnik deželne zveze gostilničarskih zadrug g. Kenda, načelnik zveze obrtniških zadrug g. Franchetti in drugi. Vsi govorniki so naglašali pomen organizacije in potrebo samopomoči. Slišale so se pa tudi ostrejše besede, ki so nahajale med udeleženci glasen odziv in kazale, v katerih ozirih so gostilničarji najbolj nezadovoljni. Govorniki so naglašali, da so na Dunaju nahajali mnogo zanimanja za gostilničarske interese, pa so se v tem zmislu odposlale tudi brzojavne zahvale ravnatelju dunajske gostilniške šole in dvema organoma v ministrstvu za javna dela. „Ali doma nas teptajo tisti, ki bi nas morali vpoštevati,“ so dejali govorniki, mejklici pa so jim odgovarjali: Deželni odbor! Iz govorov je bilo tudi posneti, da je oster spor med gostilničarsko zadružno zvezo in deželno zvezo za tujski promet, kateri očitajo zanemarjanje gostilničarskih interesov in pristranost v razdeljevanju podpor, ki jih dobiva od vlade. Zborovanje je bilo precej burno, pa so se sklenile resolucije, ki naročajo gostilničarski zadružni zvezi, da napravi primerne korake proti zvezi za tujski promet in da naprosi vlado, naj izroča pospeševanju tujskega prometa namenjene podpore gostilničarski zvezi. Čas, ki je po zborovanju še ostal, so izletniki porabili za ogledovanje razsvetljave, potem pa so hiteli na kolodvor, odkoder so se ob 10. zvečer vrnili s posebnim vlakom v Ljubljano, oziroma v svoje domače kraje. Izlet je bil zelo animiran.

— **Klerikalna agitacija na Viču** presega že vse meje dopustnosti. Odkar so se frančiškani ugnezdili v naši občini, je sama agitacija na dnevnem redu. Shod za shodom — hujskarija za hujskarijo! Zlasti med ženskim spolom. Gospodje frančiškani so s pomočjo drugih ljubljanskih krščanskih agitatorjev tako nahujskali ženske, da so kar divje. Ker na Glincah ni druge delavske organizacije kot konzumno društvo za Ljubljano in okolico s prodajalno, tedaj je le to obsovraženo prav po naukih Nazarenčana. Seve: vse zaman! Kako se to godi, navedemo le en sam zgled: Te dni je neka Marijina devica prišla nad delavca M. ter ga nagovarjala, naj izstopi iz „rdečega konsuma“ — ko ni vse goreče nagovarjanje nič pomagalo, je naskočila ženo ter ji zabičevala: „če noče odstopiti, pa pojdi proč od njega!“ — Mi opozarjamo le naše sodruge, naj vso to agitacijo dobro zasledujejo. Ko bo mera polna, takrat pa po njih! Sicer pa je priložnost že sedaj, da pokažemo zobe!

— **Bombone za Flottenverein** so elegantne dame včeraj in predsnočnjim prodajale tudi na Bledu. Kazale so veliko nadarjenost za poulično trgovino. Razme se, da ni med njimi manjkalo narodnih, zelo narodnih dam, n. pr. gospodičen, ki so bile pri občinskih volitvah v Ljubljani „navdušene“ liberalne agitatorice in so se dale slaviti kot mučenice.

— **Umrli so v Ljubljani.** Josip Župančič, mesarjev sin, 3 tedne. — Marija Lapain, bivša učiteljica glasovirja, 89 let. — Ignacij Hicke, pisarniški pomočnik v pokoju, 68 let.

Ogenj v deželni bolnici. Včeraj popoldne ob pol 2 se je v ljubljanski deželni bolnici nenadoma vnela streha v kotlarni. Požarna bramba je prišla takoj na lice mesta. Tudi vojaštvo je bilo pripravljeno. Ogenj je bil tekom pol ure pogašen.

— **Ogroženi užitninski paznik.** Zadnje dni je hotel na tovorni cesti uslužbeni hlapec vtihotapiti veliko steklenico vina po Martinovi cesti v mesto. Pri železniškem prelazu nastavljeni užitninski paznik je hlapca ustavil in ker ni hotel plačati kazenske pristojbine 26 h, mu je steklenico z vinom zaplenil. Hlapec je odšel, pa se je kmalu vrnil s tovarišem, s katerim sta užitninskega paznika zmerjala in mu grozila z odprtim nožem. V tem je prišel ogroženemu drugi paznik na pomoč. Dogodek so naznanili državnemu pravdništvu.

— **V jezero je padel** v četrtek večer neki čolnar, ko je hotel skočiti pred hotelom „Toplice“ v čoln, ki je odrinil od brega in ga zgrešil. Iz kritične situacije ga je rešil pisatelj dr. Lah iz Ljubljane.

— **Utonil.** Pri svoji teti Neži Suhadolnik v Gorenjih Lazih pri Borovnici v oskrbi živeči 12letni Franc Zabukovec, katerega starši so zdaj v Ameriki, se je šel pretekli pondeljek s svojo še mlajšo sestro Frančiško kopat v Borovniščico. Blizu Kobijeve žage v Bregu je zabredel v globočino in je utonil. Sestra je sicer klicala na pomoč, ali ko so ga potegnili iz vode, je bil že mrtev.

— **Nevarna grožnja.** 38 letna kajžarica Polona Pestator iz Gradišča pri Brdu je že stara tatica. Pred kratkim je zopet izvršila tatvino pri posestniku Pavlu Capudru v Gornjih Pirničah, za kar jo je okrajna sodnija na Brdu obsodila na šest tednov težkega zapora. Pri tej razpravi se je izrekla njena soseda Marija Lončar obteževalno zanjo. To je Pestatorjevo tako razjezilo, da je nekaj dni pozneje blizu njenega stanovanja petkrat ustrelila iz samokresa in se ji grozila, da jo ustreli še preden nastopi kazen.

— **Veselica Zagorske mladine.** V nedeljo, dne 20. avgusta ob 8. uri zvečer priredi tukajšnja mladinska organizacija v dvorani g. Mihelčiča v Toplicah dve dramatični predstavi in sicer enodejanko: „Pot do srca“, in veseloigro: „Mesalina“. Po predstavi bo prosta zabava s plesom. Svirala bo godba na lok pod vodstvom g. Korošca. Ker je to prva prireditev naše delavske mladinske organizacije, bi bilo želeti, da se je delavci in delavke v čim največjem številu udeleže.

Jesenice.

— **Delavska stanovanja.** Zdaj ko smo delavstvu povedali, kako bi najlažje prišlo do cenenih stanovanj, zdaj lahko delavstvo šele spoznava svoje sovražnike. Kar po vrsti so se začeli oglašati zagovorniki oderuštva. „Naša Moč“ in „Slovenec“ pišeta proti delavskim stanovanjem. Bomo videli, ali bodo delavci, ki morajo pri klerikalnih posestnikih plačevati dvakrat toliko najemnine, kakor bi plačevali v stanovanjih br. skladnice, izprevideli, kako zoperno hinavščino uganja klerikalna klika na Jesenicah. Zato, ker hočemo sedemdesetim najpotrebnejšim družinskim očetom poskrbeti ceno stanovanje, zato so se zdaj klerikalni hinavci z župnikom vred spravili na socialiste in vpijejo, da hočemo zapraviti 200.000 K. Ali se to pravi zapravljati, ako se bo porabljeni denar obrestoval garantirano po 4¼%. Odgovorite, lažnjivci?! Klerikalni mameluki so v prejšnjih letih pritrdili novim pravilom, po katerih delavci, ki so vstopili v delo po letu 1893., ne morejo doseči zvišanje penzije; klerikalni mameluki v načelstvu so snedli delavcem prostega zdravnika za sebe in otroke; klerikalni mameluki so vzrok, da so se zidale hiše na Senožetah in bolnice brez vsake garancije. Ničesar nisi zvedel od njih, vse so potrdili, kar je zahteval kapitalist od njih. — Ali čudno se nam pa vendar zdi, zakaj klerikalci ne povedo, iz katerega vzroka so nasprotni delavskim stanovanjem. Ti ljudje zagovarjajo oderuštvo; oni dobro vedo, ako bi se gradile hiše s sedemdeset stanovanji, da bi vsled tega padle cene stanovanj na Jesenicah, a oni pa tega nočejo, ker hočejo še nadalje odirati. S stanovanjskim vprašanjem smo jih temeljito razkrinkali. Klerikalna stranka stoji pred nami kot sovražnica delavskega ljudstva, sleparski stvor, ki ne sme imeti obstanka na Jesenicah. Že danes, ko

H. Suttner, Ljubljana
Mestni trg (nasproti rotovža) in Sv. Petra c. 8.
Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine.
Pripravna birmanska darila.
Lastna tovarna ur v Švici. Tovarn. znamka IKO.
Ceniki zastonj in poštnine prosto.

Pisarna, delavnica in skladišče na Tržaški cesti. — Telefon St. 296.
barvaste plošče itd. okraski itd.

smo delavstvo po večini prepričali, na kakšen način naj bi se mislijo zidala delavcem stanovanja, že danes ostajajo klerikalni oderuhi osamljeni. Ali more zaveden delavec voliti take ljudi v obč. odbor kakor so: Krivec, Brtoncelj, oba Čebulja, Bernard, Korošec itd., ki delajo na to, da bi bil delavec-trpin še nadalje izkoriščan, ali more z mirno vestjo zapisati na volilno glasovnico imena: Veber, Šoberl, Hafner, More, Torkar itd., ljudi, ki so nevoščljivi da bi delavec dobil ceno stanovanje. Mi smo ogromna večina delavstva in ene misli: da pljuje v lastno skledo, kdor bo volil klerikalce v obč. odbor. Delavci, kadar pojdete na volišče, premislite vse to in volite socialne demokrate. Klerikalcem nobenega glasu!

— **Občinske volitve.** Kdo je kriv, da na Jesenicah ni tako dolgo občinskih volitev? Nihče drugi, kakor klerikalci! Le poglejmo! Ko je gerent sestavljal imenik, je izpustil mnogo naših volilcev, ki so seve, vložili reklamacije. Reklamacijska komisija, obstoječa po večini iz klerikalcev z župnikom na čelu, je zavrgla skoro vse naše reklamacije; še celo take so nam zavrnili, ko smo hoteli izreklamirati mrliče. Nato smo se seve pritožili na okrajno glavarstvo. In glavarstvo pa je spoznalo krivičnost klerikalne reklamacijske komisije in ni moglo več zaupati gerentu in je zato uradne poizvedbe reklamirancev oddalo žandarmeriji. Zdaj se pa župnik v „Slovencu“ jezi nad glavarstvom in žandarmerijo, ki hodi okrog reklamirancev. Vprašamo, kdo pa je temu vzrok? Ali ne klerikalci z župnikom, ki so vse naše utemeljene reklamacije zavrgli. Sploh pa moramo reči, da imenik za občinske volitve še daleč ne odgovarja pravičnosti, ker še veliko volilcev ni vpisanih, in zato bi slavno c. kr. okrajno glavarstvo najboljše storilo, ko bi vse volilno delo zavrglo in poslalo na Jesenice vladnega komisarja, ki naj vse volilno delo znova začne.

Tržič.

— **Ples in suša.** (Dopis iz Kovorja). Naš župan Golmayer ima halucinacijo, da vpliva ples na temperaturo. Nedavno je prišel k njemu gostilničar s prošnjo za plesno dovoljenje. Modri g. župan je prošnjo odklonil, češ da je zato taka suša, ker preveč plešete. No plesalo se je kljub temu in se je celo pokazalo, da županovi najboljši zavezniki niso z njim enih misli, ker so ravno ti brez županovega dovoljenja plesali najdalje. Dan pozneje pa je poslal g. Bog občutno blamažo g. županu v obliki dežja ter je s tem dokazal, da ples dežja nič ne ovira. G. Golmayer si bode moral drugič izmisliti trdnejše argumente.

— **Gostilničar Aljančič** v Bistrici prigovarja drugim gostilničarjem, da bi bilo najboljše, ako bi imeli po gostilnah le „Slovenca“, „Sl. Narod“ bi tudi še našel prostora poleg „Slovenca“, le „Zarja“ je pa čisto nepotrebna ker po njegovem mnenju so socialni demokratje sami Nemci, ti pa „Zarje“ ne umejo. Aljančič naj bo le lepo pri miru, če ne, se mu utegne zgoditi, da bo tepen z lastno palico.

Elektrokinematograf „Ideal“ Franc Jožefova cesta št. 1. Hotel pri Maliču. Vsak torek, petek in soboto nov spored! Ob ugodnem vremenu bo poslednja večerna predstava po 9. na velikem vrtu. Spored za soboto 19., nedeljo 20. in ponedeljek 21. avgusta. Žurnal Pathe. (Najnovejši tedenski pregled.) Linčanje. (Senzacijonalna ameriška drama.) Pridelovanje šampinjonov. (Jako zanimiv naravni posnetek). Ciganska deklica. (Krasno koloriran ruski balet.) Kavčukova kopel. (Komično.) Dodatek k večernemu sporedu od 7. do 8 ½ in od 8 ½ do 10., ob ugodnem vremenu bo poslednja predstava na vrtu. Naša gospodinja. (Komično). Vsak pondeljek, sredo in petek igra ob vsakem vremenu oddelek Slovenske Filharmonije od 8. ure naprej na vrtu ali v dvorani.

Ne morem in ne morem pomagati!

(Dopis iz Zagorja ob Savi.)

V nedeljo nas je počastil z obiskom deželni odbornik dr. Zajc. Seveda je bilo samo majhni peščici izvoljencev usojeno, videti tega moža iz obličja v obličje, tistim namreč, ki so bili po milosti farovške gospode povabljeni na zborovanje po § 2. Da klerikalcem umazana politična vest ne pripušča javnih shodov in razgovorov, kjer bi se tudi z nasprotnikom pogledali pošteno v oči, to je že znana stvar. Zahrbtno opravljanje in sumničenje vsega, kar se le uklanja farovški prepotenci, to je pristna katoliška navada. Kakor ščurki pred lučjo, se skrivajo klerikalni političarji pred nepristransko sodbo ljudstva! Pa njih strah je tudi le preveč opravičen, saj nima nihče toliko političnih zločinov na vesti kakor naši klerikalci. Različni dr. Zajci z njihovimi farovškimi oprodami vred se dobro zavedajo, kakšen „aplavz“ bi želi pri delavcih, če bi jim morali priznati. da so slovenski katoliški poslanci med prvimi in glavnimi krivci, da mora danes revna delavska družina plačevati skoraj da že 1 cel goldinar za kilogram mesa, ko bi ga lahko dobivala po 1 K 20 vin., če se slovenski klerikalci v družbi z ostalimi sovražniki ljudstva v zadnjem zasedanju parlamenta ne bi bili z vsemi štirimi upirali prizadevanju socialnih demokratov, da se naj kolikor toliko umili neznosna draginja. Kaj bi delavci dalje rekli, če bi jim klerikalci na javnem shodu priznali, da so s svojo obstrukcijo v zadnjem parlamentu preprečili uzakonitev socialnega zavarovanja? Kaj bi dalje pošteni delavci rekli, če bi jim naši katoliški poštenjakoviči morali priznati nezaslišano lopovščino takozvane „Jugoslovanske strokovne zveze“, ki se ni sramovala nabirati stavkokaze za nemške-nacionalne in liberalne mizarske mojstre v Gradcu? Samo teh par priznanj izmed neštevila klerikalnih političnih grehov, bi zadostovalo, da bi delavci vzeli mokro cunjo in te katoliške glumače nagnali tja, kamor spadajo. Če vse to uvažujemo, potem vam je pač razumljivo, zakaj se razni Zajci zlasti v industrijskih krajih tako krčevito skrivajo za § 2. Tudi pri nas ni za sestanek pred nedeljo nihče nič vedel. Šele v zadnjem trenutku so po maši zbrali nekaj kmetov, ki jim je dr. Zajc ob zaklenjenih vratih „Zadružnega doma“ razkladal svojo politično modrost, ki se seveda začne in konča z obrekovanjem socialnih demokratov. Na sestanku se je baje izpodtikal nad sporom v avstrijski socialni demokraciji radi organizacijske oblike. Pustite gospodje te skrbi nam! Povejte svojim ljudem raje o sporih v krščanski-socialni stranki, ki niso več nikakršni načelni spori, ki so v demokratičnih strankah povsod naravni pojavi. V krščansko socialni stranki se danes razpravlja samo še o tem, kdo je v njej večji lump, lopov in slepar! Torej le ponižni, gospodje Zajci in kaplani! Med celim govorom pa je dr. Zajc venomer ponavljal ta-le stavek: „Ne morem in nemorem pomagati“. Ljudje so se začudeno povpraševali, ali se gospodu deželnemu odborniku blede ali kaj. Končna sodba pa je bila ta, da bi si g. doktor Zajc čisto lahko prihranil pot iz Ljubljane, ako jim pametnejšega ni imel povedati. Kajti ljudem pač ni bilo treba še posebej pripovedovati, da jim ne more pomagati, ker že prej niso posebno zaupali v njegove politične sposobnosti, notabene že davno vedo, da ljudstvu katoliški poličarji tudi nikdar ne bodo hoteli pomagati. Če bi bil dr. Zajc prej vedel, kakšne šale bodo kmetje zbijali na račun ubogega deželnega odbornika po tem znamenitem „shodu“, potem bi si bil pač gotovo prihranil to blamažo. — Čuje se, da ustanove klerikalci v Zagorju podružnico svoje „Jugoslovanske strokovne zveze“. Če to tudi malo paradoksno zveni, pa ta poskus vendar pozdravljamo. Zagorjani smo namreč pri vsej svoji resnosti dovzetni za dober humor. Včasih nas je razveseljevala „Narodna delavska“, upamo, da prevzame njeno dedščino sedaj „Jugoslovanska strokovna zveza“. Hudomušneži vsekakor pravijo, da bodo „smeli“ biti člani te organizacije samo taki rudarji, ki se bodo mogli izkazati z novo mašo, ali pa vsaj najmanj z mežnarskim in organistovskim izpitom . . .

Štajersko.

— **Trbovlje.** Kakor smo že včeraj poročali, so izbruhnili v rudniku v Trbovljah dušilni plini. V četrtek so zopet pripeljali iz rova dva rudarja, ki sta bila popolnoma omamljena. Omamljenca so odnesli v bolnišnico, kjer so ju z umetnim vdihanjem zdramili.

— **Iz Hrastnika** nam pišejo: Dočim so tiste žal prekratke ure, ki smo jih preživeli med ljubljanskimi sodrugi na dan našega izleta zapustile med nami najlepše spomine, so posamezniki imeli priliko opazovati, kako malo delavskega mišljenja je še prodrlo med nekatere kategorije. ki se štejejo bogvekam, pa ne razumejo, da bi le sebe počastili, če bi si priznali, da spadajo med delavce. Dva izletnika sta šla nekaj pred skupnim obhodom iz Narodnega Doma, pa sta vsled tega prišla tudi nekoliko prezgodaj na kolodvor. Ni čuda, da sta bila utrujena, pa ker je bila klop pred kolodvorom prazna, sta sedla nanjo, da počakata na tovariše. Kar ju nahruli neki uslužbenec cestne železnice, da „naj se pobereta, češ ta klop ni za take — spufane ljudi“. Delavca nista hotela izzivati rabuke, pa sta mirno odšla. Obžalovala pa sta le človeka, ki je sam delavec in še najbrže pošteno izkoriščan, pa ne razume, da pljuje v lastno skledo s takim vedenjem, ki prav nič ne imponira zavednim delavcem, pač pa razodeva, koliko hlapčevskega duha živi v takih nejasnih glavicah.

— **Most čez Dravo** pri Breznem nižje Marenberga je že skoraj dogotovljen. Otvorili ga bodo še to jesen.

— **Ženo je skusil umoriti.** V Mariboru je došel te dni na orožne vaje knjigovodja nekega paromlina pri Sv. Ivanu-Žabnem na Hrvaškem, Franc Strniša. S svojo ženo ne živi že 4 mesece skupaj. 15. t. m. jo je srečal v Tegetthofovi ulici v Mariboru in zvabil v neko bolj samotno ulico, kjer jo je z nožem parkrat zbodel in potem zbežal. Težko ranjeno žensko so spravili v bolnišnico. Strniša pa so prijeli in zaprli. Doma je iz ljutomerskega okraja.

— **Celjsko okrožno sodišče** je obsodilo kmečkega fanta Levstika iz Globokega, kateri je grdo ravnal z očetom, ker ni dobil denarja za romanje, na 7 mesečno težko poostreno ječo.

Goriško.

— **Porotne razprave v Gorici** so se vršile doslej navadno dvakrat na leto, meseca junija in decembra. Sedaj pa je višja deželna sodnija v Trstu ukazala tukajšnji okrožni sodniji, da naj se vršijo porotne razprave štirikrat na leto, če bo primerno število razprav določenih. — Prihodnje porotno zasedanje se bo vršilo najbrže že koncem septembra.

— **Samomor.** V Fari v Furlaniji se je obesil kmečki fant Frankovič. Na jesen je imel iti k vojakom. Da bi nemoteno izvršil samomor, je bil poslal svojo mater na polje.

— **Roparskega napada je obdolžen** neki Vižintin, ki je bil blizu Saleta v Furlaniji napadel gospodično Lindo Zumin. Vižintin je v zaporu. V prihodnjem porotnem zasedanju bo razprava proti njemu.

— **Avtomobilska nezgoda.** Na križpotju v Zagraj in Romans na Furlanskem je zavozil avtomobil med dva senena voza in se zvrnil v jarek. Ciardi, oskrbnik Bonapartejevih posestev, je ostal nepoškodovan; njegov spremljevalec, Albin Viktor, pa se je pri dva metra globokem padcu močno poškodoval in so ga prepeljali v tržaško bolnico.

— **Padel je** 29 letni zidar Peter Bratuž iz Ločnika ter se nevarno poškodoval. Prinesli so ga v tukajšnjo bolnišnico.

— **Težka telesna poškodba.** Pri razkladanju blaga iz vagonov je na državnem kolodvoru padel z voza železniški uslužbenec Miha Ferlež in se na hrbtu in nogah močno poškodoval. Prepeljali so ga v bolnico.

— **Požar na Krasu.** V torek okolo poldne se je vnela suha trava nad Vermeljanom na goriškem Krasu. Ogenj se je naglo širil in je segal celo do Št. Martina. Zgorelo je mnogo trave in sena.

Trst.

— **Argentinsko meso.** Ravnateljstvo Austro Americane je naznanilo, da je začelo odvažati argentinsko meso, ki ga je pripeljala „Atlanta“, v Jakin (Ankona) v Italiji. Danes je prišlo s parnikom „Sofia Hohenberg“ zopet 250 ton argentinskega mesa. Ce ne pride v par dneh dovoljenje za prodajo od vlade, odpeljejo tudi to meso v inozemstvo.

— **Kolera.** Zdravstvene razmere so zelo povoljne, ker se tudi tekom včerajšnjega dne ni prijavil noben nov slučaj kolere. — Iz vile Sartorio sta bile v četrtek odpuščeni Antonija Kozlan in Mihaela Kocijančič, ki sta bile pod zdravniškim nadzorstvom zaradi slučajev kolere v Bertokih. V vili Sartorio ostane še osem oseb. Iz Bertokijev javljajo, da je tam obolela 15 letna Amalija Škocjan. Vest še ni potrjena.

— **Porodi, poroke in smrti.** Od 6. do 12. avgusta se je v tržaški občini poročilo 34 parov. Rodilo se je 125 otrok, 58 moških in 68 ženskih; od teh 19 nezakonskih. Umrlo je 124 oseb in sicer 58 moških in 66 ženskih; od teh 58 izpod enega leta.

— **Poskušena samomora.** 56letna Marija Romeo v ul. Caserma št. 14 se je v četrtek radi neozdravljive bolezni hotela zadušiti z ogljikovim kisom. Njen sin je preprečil obupni čin. Nesrečnico so z rešilnim vozom prepeljali v bolnišnico. — V sredo ob 1. pa je 23letni natakar Pavel Zitter iz Celovca skočil s pomola sv. Karla v morje. Le s težavo so ga potegnili iz morja, ker se je na vse kriplje upiral; prepeljali so ga na opazovalnico, kjer je bil interniran že večkrat.

— **Cestni rop.** Kovač Anton Stašišek iz Tržiča je šel predvčerajšnjim po trgu Goldoni. Naenkrat sta se mu dva lopova postavila po boku in mu odvzela uro z verižico. Nato sta ušla. Ali okradenec spremljan od redarja je tekel za njima. Kmalu sta bila tiča v pesti policije. Tatova sta 17letni Just Cuccagna in 19letni Alfred Smerdu.

Stavka zidarjev.

Pulj, 16. avgusta.

Stavka zidarjev v Pulju traja že 50 dni, kompaktno in disciplinirano kakor malokatera. Nasprotniki delavstva trosijo raznovrstne laži o tej stavki samo da bi preslepili javnost in da bi napravili razdor med stavkujočimi. V prvi vrsti bijejo, kakor navadno, po voditeljih stavke, kakor da bi bili oni krivi, da je stavka nastala. Da bodo naši čitatelji na jasnem, hočemo na kratko pojasniti, zakaj da je nastala stavka, in kdo je kriv da se stavka nadaljuje?

Podružnica zidarjev v Pulju je začetkoma junija t. l. predložila stavbinskim mojstrom spomenico, v kateri se zahteva osem urni delavni čas, ureditev dnevne plače in pa pripoznanje posredovalnice za delo, katero ustanovi podružnica zidarjev. Te tri poglavitne točke so, katere stavbinski mojstri nočejo priznati. Da bodo čitatelji na jasnem, moramo povedati, da je za stavkujoče najvažnejša zahteva po osem urnem delu. Kajti plače, ki jih zahteva spomenica, so puljski zidarji dobivali že pred stavko. Slo se je le zato, da bodo te plače zagotovljene tudi za naprej, da ne bodo mojstri v času pomanjkanja dela delavcem plače znižavali.

Da si delavci to zagotovijo, zahtevajo da jim mojstri to potrdijo v novi delovni pogodbi, ki je za delavce edina garancija. Kar se tiče posredovalnice za delo, moramo opozoriti, da je ta obstojala že pred stavko. Noben puljski stavbinski mojster ni smel vzeti delavca na delo, če mu ni dovolila organizacija. Ostalo je torej edina točka v spomenici, o kateri bi se dalo govoriti in razpravljati z ene in z druge strani.

Prepričani smo bili da dobimo od mojstrov odgovor, na podlagi katerega bodo možna nadaljna pogajanja in končni sporazum. Ali zgodilo se je drugače! Zveza delavcev nam je dala takšen odgovor, s katerim se nismo mogli strinjati, in iz katerega je bilo razvidno, da si delodajalci žele boja. Predlagali so nam minimalno plačo 4 K in maksimalno 6 K na dan. Pred stavko pa smo imeli po 5 krون minimalno in 6·30 maksimalno; hoteli so nam torej plače precej poslabšati. Delavni čas naj ostane kakor dosedaj, t. j. devet ur, in posredovalnice nočejo priznati. Obenem so zahtevali da naj ta pogudba velja do leta 1916. torej pet let.

Dasi je bil odgovor za delavce skrajno poniževalen, smo vseeno predlagali, da se o tem odgovoru razpravlja na skupni seji. V resnici so se vršile štiri skupne seje med zastopniki delodajalcev in delojemalcev. Ali na vseh teh sejah so delodajalci izjavili. da ne morejo dati nobene koncesije. Na ta odgovor so bili delavski zastopniki prisiljeni pretrgati nadaljna pogajanja in nastopiti stavko, katero je proglasilo delavstvo na prodlog sodr. Meisnerja z Dunaja, predsednika zidarske zveze v Avstriji.

(Konec prih.)

ZADNJE VESTI.

Zakon zoper stavke zahtevajo.

Linc, 18. avgusta. Gornjeavstrijsko obrtniško društvo je sklenilo zahtevati od vlade **zakon zoper stavke in ostrejše določbe o koalicijski pravici.**

Kolera v Kopru.

Koper, 19. avgusta. V Bertokih je obolela 15 letna Amalija Kozlan za kolero; prepeljali so jo v izolirani lazaret.

Kolera na Dunaju.

Dunaj, 18. avg. Delavka Schwendt je **snoči umrla**. Obdukcija je dognala azijatsko kolero. Ostale izolirane osebe so zdrave. Ker je poteklo pet dni, so bile deloma včeraj, deloma danes izpuščene.

Št. Polit, 18. avgusta. Včeraj je obolela služkinja Cecilija Zupan ob sumljivih znakih. Oddali so jo v infekcijski oddelek bolnišnice.

Samomor vsled obupa.

Praga, 18. avgusta. Diurnistu Nusku je bila odpovedana služba pri nemškem oddelku kulturnega sveta. Danes se je vpričo predsednika Zulegerja trikrat ustrelil v prsa; težko ranjenega so prepeljali v bolnico.

Gozdni požar na Tirolskem.

Briksen, 18. avgusta. Iskre železniškega stroja so vnele gozd blizu Ausserpflerscha požar je uničil do 60 hektarjev gozda.

Generalna stavka na Angleškem.

London, 18. avgusta. Včeraj sklenjeni ultimatum, ki se je kot manifest izdal in razširil brzojavno po vsej deželi, se glasi: „Združeni odbor izreka svoj neomajni sklep, da ne konča sedanjega spora, razen če si naši delavski tovariši, ki so bili izprti zaradi podpore železničarske stavke v Liverpoolu in v drugih mestih, oproste izpora in če se sprejmejo vsi delavci zopet na delo“.

Naročajte, ponudite, zahtevajte in pijte samo Tolstovrško slatino,
ki je edina slovenska ter najboljša zdravilna in namizna kisla voda. Od vsakega zaboja plača podjetje v narodne namene in organizacije 20 v, kamor naročnik določi.
Naslov: Tolstovrška slatina, pošta Guštanj, Koroško, kjer je tudi gostilna, letovišče in prenočišče. Svoji k svojim!

B. Götzl, Ljubljana
Mestni trg št. 19. - Stari trg št. 8.
skladišče oblek domačega izdelka za gospode in dečke. — Velika izbera tu- in inozemskega blaga za obleke po meri.
Solidna postrežba. - Vedno nizke cene.

London, 18. avgusta. Predvčeranjem je prišlo enajst in pozneje zopet najmanje deset vlakov z vojaštvom v London.

London, 18. avgusta. Vojni urad je izdal povelje, da mora biti vsak vojaški obveznik na Angleškem, Škotskem in Irskem pripravljen, da bo poklican na službovanje na železnicah. Vlada je izrekla, da bo „ne glede na svojo nepristranost" z vsemi sredstvi preprečila, da bi se ustavil ves promet na železnicah.

London, 18. avgusta. Nad polovico osobja podzemeljskih železnic je ustavilo delo. Promet je nereden.

London, 19. avgusta. Vsled stavke delavcev v elektrarnah in plinarnah je bilo mesto sinoči v temi. London je podoben vojaškemu taborišču. Okolu Hydeparka je zbranega do 50.000 vojaštva.

Liverpool, 18. avgusta. Oklopnjača „Warrior" je priplula semkaj, da varuje ladjeplovbo na reki Mersey. Na cestni železnici in v elektrarnah se je razglasila stavka.

London, 18. avgusta. **Generalna stavka železničarjev se je pričela.** V vladnih krogih še vedno upajo, da bo imelo pogajanje vlade z organizacijami o **izpremenjenih vladnih predlogih uspeh.** Na postaji St. Pancras so železničarji izvzemši uradnike že snoči opustili delo. Na vseh večjih kolodvorih je bila stavka že snoči občutljiva. Na Great Western Raichway so vlaki obtičali izven postaje. O polnoči je bila stavka v Londonu splošna. Iz drugih mest prihajajo zaporedoma poročila, da je delo ustavljeno. V Cardiffu in v Swansea so vsi lučni delavci v stavki Železničarska organizacija je razposlala 4000 brzojavk z naznanilom stavke. V Londonu je koncentrirano **silno vojaštvo,** ki se pa ne kaže javno. V južnih okrajih je zbrano ogromno mnoštvo artiljerije. Danes se je garnizija pomnožila za 6000 mož. Delavstvo je izdalo nov manifest.

Livorpool, 18. avgusta. Zadnjo noč je bilo mesto vsled stavke v elektrarnah že **brez luči.** Premoga ni več. Vse gostilne so morali na policijski ukaz zapreti. Danes so **izostali vsi vlaki z živili** in večina osebnih vlakov. Iz Sheffielda je prišlo **12 000 vojakov.**

London, 19. avgusta. Od vseh strani prihajajo vesti, da morajo **tovarne ustavljati delo,** ker ni premoga. V okraju Wigau, kjer je 30.000 rudarjev, v Lencastire in Westshire, kjer jih je do 90.000, se bo najbrže že jutri moralo **ustaviti delo v premogokopih** vsled železničarske stavke.

London, 19. avgusta. Uradne vesti priznavajo, da učinkuje železničarska stavka in ta je zelo resen položaj v mestih Manchester, Greve, Sherfrelds, Huderfield, Leed in Stockdon. Tudi irski železničarji so se pridružili stavki.

Cerkvena inventarizacija na Portugalskem.

Lisbona, 18. avgusta. Ko so uradniki v Liceju hoteli po novem cerkvenem zakonu napraviti inventar v cerkvi, so se duhovniki na čelu fanatičnih klerikalcev uprli. Sto oseb je zasedlo cerkev in siloma pregnali uradnike, ki so poklicali vojaštvo. Prišlo je do boja. Na obeh stranah je bilo mnogo ranjenih.

Maročansko vprašanje.

Monakovo, 18. avgusta. Diplomatični odsek Zveznega sveta bo koncem meseca sklican. Po tem se sodi, da so francosko nemška pogajanja kljub zanikavanju iz Beroliua dospela do kritične točke.

Kolin, 18. aogusta. „Kölnische Zeitung" se ostro obrača proti namenu, da bi se sklicala nova maročanska konferenca in da bi se sploh druge države vmešavale v francosko-nemški spor.

Berolin, 18. avgust. Kiderlen Wächter je danes dospel na Wilhelmshöhe in poročal cesarju o stanju pogajanja s Cambonom.

Perzija.

Teheran, 18. aprila. Tukaj je razširjena vest, da je Mohamed Ali umorjen. Potrjena še ni.

London, 19. avgusta. „Morning Post" poroča: Poveljnik vladnih čet Sardar Mohi da se je pri Firuskuhu ves dan bojeval s četami ekssaba in jih zapodil v beg.

Edina ugodna prilika za trgovce, krošnjarje in zasebnike.

:: 40 do 50 metrov ::
sortiranih ostankov
za 16 kron.

Belo močno platno za moško in žensko perilo; **francoski cefir ostanki** za srajce bluze in obleke; **oksfort,** močna kvaliteta, za moške srajce; **modro blago** za predpasnike in obleke; **kanafas** (post. blago), m. barve, za posteljne prevlečke; **flanela la** kvaliteta za moško in žensko konfekcijo. — Ostanki so 3—12 metrov dolgi, brez madeža ter dobro porabljivi. Pošilja se najmanj 40 do 45 m za 16 K proti povzetju.

Pozor! Moje blago naj se ne primerja z onim, ki ga ponuja konkurenca, ker razpošiljam le najboljše in vrnem za neugajajoče takoj denar. : : : : : : : : : : : :

S. Stein, tkal., Nachod, Češko.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Pošljite naročnino, če je še niste!

Kjer sta v redu tek, prebava,
Sta telo in duša zdrava!
Torej: Da ne boš bolan,
Vživaj pravi „FLORIAN".

Želodčni likér

je pripravil tek in prebavo marsikomu, ki je zamán kupoval draga :: in neprijetna zdravila! ::

Ljudska kakovost liter K 2·44.
Kabinetna kakovost „ „ 4·80.
Naslov za naročila: „FLORIAN", Ljubljana.

Postavno varovano.

FR. KS. KASPER
Ljubljana, Vegova ul., v bližini realke.
Zaloga raznega pohištva,
hišnih oprav za spalne in jedilne sobe, vseh vrst tapeciranega pohištva, naslanjačev, otomanov, kakor tudi pisarniških oprav, dalje različnih platnenih in lesenih rolo. žaluzij in železnih valjčnih zastorov. — Velika množina izgotovljenih oprav za spalne in jedilne sobe vedno v zalogi.
Priznalna pisma, ceniki in vzorci na poljubno razpolago.

Ceno posteljno perje!
Najboljši češki nakupni vir.

Kg. sivega dobrega, puljenega 2 K; boljšega 2·40 K; prima polbelega 2·80 K, belega 4 K; belega puhastega 5·10 K; velefinega snežnobelega, puljenega 6·40 K, 8 K; puha sivega 6—7 K, belega, finega 10 K; najfinejši prani puh 12 K. Naročila od 5 kg naprej franko.

Zgotovljene postelje iz gostonitnega rdečega, modrega, belega ali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema glavnicama, 80 cm dolgi, 60 cm šir., polnjena z novim, sivim, prav stanovitnim puhastim perjem 16 K; napol puh 30 K; puh 24 K; posamezne pernice 10, 12, 14 in 16 K, zglavnice 3, 3·50 in 4 K. Pernica 200 cm dolga, 140 cm šir. 13, 14·70, 17·80, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir. 4·50, 5·20 in 5·70 K, spodnja pernica iz močnega, črtastega, gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka 12·80 in 14·80 K. Razpošilja se po povzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za neugajajoče se vrne denar. Natan. cen. gratis in fr.

S. Benisch, Dešenice 758, Češko.

P. n.

S tem se usojam javljati, da sem svojo **spedicijsko trgovino** z današnjim dnem **opustil.**

Ves inventar sem prodal tvrdki

Spedicijska in komisijska tvrdka „Balkan"
d. z. o. j.
Podružnica v Ljubljani — (Centrala v Trstu)

in bo ta družba tudi vsa tekoča opravila izvršila v svojem imenu in na svoj račun.

P. n. naročnikom se najtopleje zahvaljujem za izkazano mi zaupanje in prosim, naj to naklonjenost v polni meri blagohotno ohranijo tvrdki „Balkan".

Z velespoštovanjem

J. Škerlj.

P. n.

S tem se usojam svojim cenj. odjemalcem kakar tudi slavnemu občinstvu vljudno naznanjati, da sem z današnjim dnem ***preložil svojo trgovino z usnjem na***

sv. Petra cesto štev. 23—25

ker bodem kakor do sedaj postregel svoje cenj. odjemalce v največjo zadovoljnost.

Pričakuje nadaljne naklonjenosti beležim

z odličnim spoštovanjem ***K. A. Kregar.***

Potniki v severno in južno Ameriko
vozijo sedaj le po domači avstrijski progi
Avstro-Amerikana
Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtinicama, električna razsvetljava, brezžičnim brzojavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, sveži kruh, posteljo, kopelj itd.

Odhod parnikov:
V sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.

Vsakavrstna pojasnila dajo drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:

Simon Kmetetz, Ljubljana, Kolodv. ul. 26.